

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підприємство можна вважати економічно розвинутим, якщо рівень його інноваційного потенціалу є належним. Проте оцінити власний інноваційний потенціал – доволі складна проблема для підприємства, зокрема тому, що в практичній діяльності практично неможливо достовірно проаналізувати майбутній розвиток інноваційних ідей.

Під оцінкою інноваційного потенціалу будемо розуміти цілеспрямований процес обчислення його вартості на конкретний момент, який враховує можливі та фактичні доходи від здійснення інноваційної діяльності, обсяг витрат на його формування й використання та обґрунтовує якісний стан його складових.

Сьогодні в економічній літературі можна знайти різноманітні підходи щодо оцінювання інноваційного потенціалу підприємства. Всі існуючі підходи до визначення інноваційного потенціалу можна звести у три групи:

- витратні, відповідно до яких інноваційний потенціал визначається за обсягом витрат на його формування та використання. До них відносять метод порівняльної одиниці, метод поділу за компонентами, метод кількісної діагностики, метод обліку витрат на інфраструктуру, метод заміщення, метод індексації даних проектно-кошторисної документації;
- порівняльні – передбачають оцінювання інноваційного потенціалу підприємства шляхом зрівнювання його в ретроспективі, а також зіставлення з інноваційними потенціалами конкуруючих підприємств. Вони включають: метод парних продаж, метод статистичних коригувань, експертні методи порівняння, метод мультиплікаторів порівняння;
- результативні, використання яких полягає в оцінюванні інноваційного потенціалу, ґрунтуючись на доходах від його використання. До них належать: метод капіталізації доходу, метод дисконтування грошових потоків, метод залишкового доходу.

В результаті виконаних досліджень виявлено, що автономне використання будь-якого з вище наведених підходів не спроможне визначити рівень інноваційного потенціалу та надати підприємству інформацію щодо його оптимізації. Так, якщо проводити оцінювання інноваційного потенціалу підприємства з позицій ресурсного підходу, то це призведе або до надмірного їх нагромадження або до необґрунтованої економії ресурсів підприємством без зважання на необхідність їх зростання. Порівняльний метод є не зовсім вдалим, оскільки різні підприємства ставлять перед собою різні завдання. Результативний метод оцінювання інноваційного потенціалу ґрунтується на використанні прогнозних значень майбутнього доходу підприємства від інноваційної діяльності. Цей метод також не є універсальним, так як не дає можливості визначити його достатність в контексті сформованої підприємством інноваційної стратегії.

Окрім витратного, порівняльного і результативного підходів, в економічній літературі наведено різноманітні методи, універсальність яких автори не піддають сумніву, що зводять оцінювання інноваційного потенціалу до розрахунку певного інтегрального параметра, до якого додається шкала, що трактує достатність інноваційного потенціалу підприємства. На нашу думку, визначення рівня інноваційного потенціалу підприємства в абсолютному чи будь-якому іншому вираженні не може дати відповіді на питання про його достатність, оскільки обсяг інноваційного потенціалу підприємства повинен відповідати розмірам самого підприємства, а також витрати на його утримання не повинні перевищувати доходи підприємства від інноваційної діяльності. Багато вчених вважають, що економічні можливості інноваційного потенціалу залежать від фінансового стану підприємства. Однак показники фінансового стану не відображають реального становища інноваційного потенціалу підприємства загалом.

Інноваційний потенціал підприємства є мірою його готовності щодо досягнення визначеної стратегічної інноваційної мети. При виборі інноваційної стратегії підприємство перш за все керуватиметься, отриманою в процесі оцінювання інноваційного потенціалу, інформацією про розмір та стан інноваційного потенціалу. Головними завданнями підприємства при формуванні інноваційної стратегії в умовах зовнішньоекономічної діяльності є формулювання адекватних наявному інноваційному потенціалу стратегічних орієнтирів та максимальне його використання.